

وضعیت حقوقی نام دامنه‌های اینترنتی در ایران و جهان

کد موضوعی: ۲۸۰

شماره مسلسل: ۱۱۰۸۷

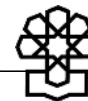
مهرماه ۱۳۹۰

دفتر: مطالعات ارتباطات و فناوری‌های نوین

به نام خدا

فهرست مطالب

۱	چکیده
۲	مقدمه
۴	۱. نام دامنه، ساختار سازمانی کنترل کننده و فرآیند تخصیص آن
۱۶	۲. مشکل احتکار نام دامنه
۱۷	۳. سازمان جهانی مالکیت معنوی و حل دعاوی نام دامنه
۲۴	جمع بندی و پیشنهادها
۲۶	منابع و مآخذ

وضعیت حقوقی نام دامنه‌های اینترنتی در ایران و جهان

چکیده

حقوق نام دامنه، مجموعه‌ای از حقوق تجارت الکترونیکی و حقوق «شبکه وندی»^۱ است که بخشی از آن، به کسوت قانون و بخشی دیگر به هیئت مقررات درمی‌آید. قانونگذاران ملی و مقرراتگذاران جهانی، به یاری این قوانین و مقررات، سعی می‌کنند رفتار بازار خدمات ثبت‌نام دامنه را تنظیم و حُسن روابط متصدیان ثبت‌نام دامنه، اعم از «رجیستری‌های نام دامنه»^۲ و «رجیستراهای نام دامنه»^۳ را با «آیکِن»^۴ از یک سو و با متقاضیان و دارندگان نام دامنه (یا رجیسترنت‌ها)^۵ از سوی دیگر، تضمین کنند. در ایران، اما هردو از نیازمندی تنظیم بازار خدمات نام دامنه (قوانین و مقررات)، دچار کمبودها و نارسایی‌های معنابهی است.

در این گزارش، ضمن تشریح کمبودها و نارسایی‌های قانونی - مقرراتی تنظیم بازار خدمات ثبت‌نام دامنه‌های اینترنتی در کشور، پیشنهادهایی برای رفع این نقیصه، ارائه می‌شود.

- هنوز مجموعه‌ای تحت عنوان حقوق، قوانین، مقررات و آیین‌نامه‌های نام دامنه‌های اینترنتی در جمهوری اسلامی ایران، تدوین و تصویب نشده است و درست به همین علت، هیچ نهادی در کشور هنوز دارای ابزارهای لازم برای مقرراتگذاری بازار خدمات ثبت دامنه‌های عمومی و دامنه سطح بالای کدکشوری^۶، در همه سطوح ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی نیست.

- بدون شک، تبیین حقوق نام دامنه، کاری بسیار ریشه‌ای‌تر و گسترده‌تر از مقرراتگذاری بازار خدمات نام دامنه‌های اینترنتی است؛ به طوری که بدون آن، سیاستگذاری و مقرراتگذاری برای تنظیم بازار نام دامنه، با مشکلی جدی روبرو است.

- در مورد ارجاع وظیفه پایش منابع شماره‌گذاری اینترنت و مقرراتگذاری در بازار خدمات ثبت‌نام دامنه‌های اینترنتی به کمیسیون تنظیم مقررات ارتباطات، هیچ مطلبی در قانون وظایف و اختیارات وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، ذکر نشده است.

- وظیفه مقرراتگذاری بازار خدمات ثبت‌نام دامنه‌های اینترنتی، قانوناً برعهده کمیسیونی در

۱. «شبکه وند»، معادل Netizen در زبان انگلیسی، شهروند برخط (Online Citizen) را گویند.

2. Domain Name Registry

3. Domain Name Registrar

4. ICANN

۵. رجیسترانت (Registrant)، شخص حقیقی یا حقوقی‌ای است که ثبت‌نام دامنه مورد نظر خود را از رجیسترا درخواست می‌کند و مجاز است از نام دامنه به ثبت رسیده استفاده کند. آن را رزرو کند و یا انتقال دهد.

6. Country Code Top Level Domain

رابطه نزدیک با مجری آن نهاده شود.

- بدین منظور، لایحه یا طرح قانونی مربوط، با همکاری وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و ذینفعان بازار ثبت دامنه تهیه شود.
- توجه شورای رقابت و مرکز ملی رقابت برای نظارت بر این بازار که فعلاً به صورت انحصاری و دور از دید شورای رقابت اداره می‌شود، جلب شود و نظیر بسیاری از کشورها با ایجاد مراکز خصوصی ثبت و واگذاری دامنه جدید البته با تعداد محدود اقدام شود.

مقدمه

- با جهانی شدن اینترنت در دو دهه پیش، پژوهشگاه دانش‌های بنیادی مؤسسه فیزیک نظری و ریاضیات، وابسته به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری توانست به دور از کشمکش‌های فن‌سالارانه و دیوان‌سالارانه موجود میان متولیان و متصدیان مخابرات، فناوری اطلاعات و ارتباطات (فاوا) در کشور، آرام و بی‌سروصدا، در چند زمینه مهم سامان دهد که اهم آنها بدین شرح، قابل ذکر است:
- پژوهشگاه دانش‌های بنیادی مؤسسه فیزیک نظری و ریاضیات، توانسته است، نخستین بهره‌بردار و فراهم‌آور خدمات اینترنت کشور شود.
 - نخستین شبکه علمی آی‌پی کشور را از طریق برقراری ارتباط دانشگاه شریف با «ارن»^۱ در دانشگاه وین (اتریش)، راه‌اندازی کند.
 - اولین سامانه خودگردان^۲ اینترنت را با کسب مجوز از «مرجع تخصیص شماره‌های اینترنتی»،^۳ در کشور دایر کند.
 - با اخذ مجوز رجیستری^۴ دامنه مرتبه بالای کد کشوری^۵ از متولی جهانی آن، «آیکن»^۶، حق انحصاری تصدی IR. و. ایران (دات ایران) را به دست آورد.
 - نقش رجیسترار دامنه مرتبه‌های دوم و سوم را در بازار این خدمات، ایفا کند.

1. European Academic Research Network (EARN)

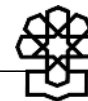
2. Autonomous System

3. Internet Assigned Numbers Authority (IANA)

۴. رابطه رجیسترار (ثبات) با رجیستری نظیر رابطه بین فهرست کتاب با محتوای واقعی آن فصل از کتاب است که در فهرست به‌دنبال آن بوده‌ایم. بنابراین رجیستراها تنها اطلاعات مربوط به مالک و آدرس‌دهی آن را مدیریت می‌کنند و رابط خدمات نام دامنه بین رجیستری‌ها و کاربران نهایی (رجیسترات) هستند. رجیستری‌ها پایگاه اطلاعات دامنه سطح بالای نام‌های دامنه‌ای را داشته و محلی است که رابطه بین IP با نام دامنه‌های ثبت شده برقرار می‌شود.

5. Country Code Top Level Domain (CCTLD)

6. Internet Corporation for Assigned Names and Numbers (ICANN)

- در مجامع زمامداری اینترنت،^۱ ایران را نمایندگی کند و متقابلاً، نمایندگی نظام بین‌المللی اینترنت در ایران را متقبل شود.

- کارکرد شبه مقرراتگذاری را در بازار خدمات ثبت‌نام دامنه ایران داشته باشد.

- بازار خدمات ثبت‌نام دامنه را - به اصطلاح - آزادسازی کند و تصدی‌های خصوصی ثبت‌نام دامنه‌های مرتبه دوم و سوم را (که نه تأییدیه آیکن را دارند و نه دارای مجوز فعالیت از کمیسیون تنظیم مقررات ارتباطات هستند) همچون «شبه‌رجیسترار» بپذیرد.

- در نتیجه نقش شورای رقابت را نیز ایفا کند، یعنی هم قیمت ثبت را رأساً تعیین کند و هم از بازار خدمات نام دامنه مرتبه‌های دوم و سوم که سال‌ها منحصراً در اختیار پژوهشگاه دانش‌های بنیادی، مؤسسه فیزیک نظری و ریاضیات بود، به‌طور ضمنی انحصارزدایی کند و بخشی از بار ثبت‌نام دامنه را به این هنوز رجیسترار نشده‌ها بسپارد.

دستاوردهای مذکور، گرچه تحسین‌برانگیزند، اما همین دستاوردها اکنون به‌علت بزرگ شدن بازار، ترس از کنترل خارج شدن آن و به بن‌بست رسیدن راه‌حل‌های گذشته، مشکل‌آفرین شده‌اند. برخی از مشکلات به‌وجود آمده عبارتند از:

- مقررات‌زدایی^۲ از بازار خدمات ثبت‌نام دامنه‌های اینترنتی کشور، آن هم با «قانونی غیررسمی»^۳ و نانوشته،

- خلأ قانونی موجود، نبود نهاد مقرراتگذاری رسمی بخش ثبت‌نام دامنه و فقدان کارگزاران رسمی ثبت که متعهد به پیشگیری و پیگیری دعاوی مالکیت نام دامنه باشند،

- ناکارآمدی سازوکارهای پیشگیرانه موجود و در نتیجه افتادن بار روزافزون حل‌وفصل دعاوی مالکیت نام دامنه، بر دوش شورای حل اختلاف جرائم رایانه‌ای و اینترنتی،

- دور زدن شورای حل اختلاف جرائم رایانه‌ای و اینترنتی در صورت عدم تابعیت ایرانی یکی از طرفین شاکی و متشاکی نام دامنه و ارجاع مورد به سازمان جهانی مالکیت معنوی،

- عدم عضویت ایران در سازمان جهانی مالکیت معنوی،

- حل غیرقانونی مشکل پنجم توسط پژوهشگاه دانش‌های بنیادی، مؤسسه فیزیک نظری و ریاضیات که رأساً، خوانشی از معیارهای حل اختلاف سازمان جهانی مالکیت معنوی را پذیرفته و متن انگلیسی خوانش خود را ملاک رسیدگی به دعاوی اعلام کرده است،

- تقابل ادعای کمیسیون تنظیم مقررات ارتباطات، مبنی بر داشتن حق کنترل منابع نام دامنه‌های

1. Internet Governance
2. Deregulation
3. Informal Law

اینترنتی با خود مقرراتگذاری^۱ عملی پژوهشگاه دانش‌های بنیادی در بازار خدمات ثبت‌نام دامنه‌های اینترنتی.

در گزارش حاضر، پس از تعریف نام دامنه و تشریح روابط ساختاری سازمان‌ها و تصدی‌های کنترل منابع نام دامنه در جهان، به موقعیت ایران در این ساختار، اشاره می‌شود و آنگاه، مسائل مربوط به «سلف‌خری»، احتکار نام دامنه و روال طرح دعاوی بین‌المللی در این زمینه در سازمان جهانی مالکیت معنوی به‌عنوان مرجع رسمی حل‌وفصل دعاوی بین‌المللی، مطرح و در نهایت پیشنهادهایی جهت قانونمندی، مقرراتگذاری و آیین‌نامه‌نویسی در زمینه ثبت‌نام دامنه‌های ملی کشور ارائه می‌شود.

۱. نام دامنه، ساختار سازمانی کنترل‌کننده و فرآیند تخصیص آن

۱-۱. نام دامنه چیست؟^۲

منظور از نام دامنه (که در ایران به آن، «اسم دامنه» نیز گفته می‌شود) نشانی اینترنتی وبگاه است. برای مثال: yahoo.com و itu.int یا gsm.org، به ترتیب: نام‌های دامنه «ياهو»، «اتحادیه بین‌المللی مخابرات» و «سازمان ارتباطات سیار جهانی» هستند [4]. نام دامنه، به‌گونه‌ای انتخاب می‌شود که به آسانی قابل بازشناسی و به راحتی قابل یادگیری بوده و نشان‌دهنده قلمرو کاربری باشد.

از سال ۲۰۰۰ به بعد که سپهر سایبری، به سرعت تبدیل به فضایی برای تشکیل انبوه شبکه‌های اجتماعی شد، کسب‌وکارهای پُررونق الکترونیکی و فروشگاه‌های مجازی خرید و فروش کالا و خدمات؛ نام دامنه نیز، دیگر به معنای یک نشانی صرف نبود، بلکه به یکباره به نماد نام الکترونیکی^۳ و نام تجاری^۴ تبدیل و به نشانگر شرکت، سازمان و نهاد تأویل شد، مثل: amazon.com شرکت‌هایی هم که پیش از جهانی شدن اینترنت، نام و نشان مشهوری داشتند؛ مثل «سونی» (Sony) و زیمنس (Siemens)، آنها نیز، مشتریان خود را به نماد اینترنتی‌شان (در مورد سونی: به sony.com و در مورد زیمنس: به siemens.com) ارجاع دادند. به این ترتیب، مسابقه برای ثبت‌نام‌های دامنه مناسب، زیبا و بامعنا، از سال ۲۰۰۰ به بعد، جدأ شروع شد و بزودی اوج گرفت.

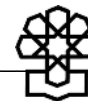
1. Self-regulation

۲. مباحث مربوط به این بخش تا بخش ۴ برگرفته از مرجع [14] و وبگاه سازمان جهانی مالکیت معنوی در نشانی زیر است:

http://www.wipo.int/about-ip/en/studies/publications/domain_names.htm

3. Electronic Brand

4. Trade Name

بحث طرح نشانی‌گذاری اینترنت در اوایل دهه هشتاد میلادی در آژانس پژوهش‌های پیشرفته وزارت دفاع^۱ ایالات متحده منجر به تعریف و استانداردسازی دو فضا شد: یکی را «نام سپهر»^۲ و دیگری را «نشانی سپهر»^۳ نامیدند [10]، و [12].

- در نام سپهر، نام دامنه به صورت یک سلسله چندمرتب‌های متشکل از پیشوند و پسوندهای حرفی - عددی، سازماندهی شد. البته منظور از «نام دامنه» یا domain name، نام قلمرو کاربری بود. قلمروهای کاربری نیز یا میزبان و کاربری دولتی بودند (مثل نهادهای ارتش) و یا میزبان و کاربری غیردولتی (مثل دانشکده‌هایی که روی پژوهش‌های پیشرفته وزارت دفاع کار می‌کردند).

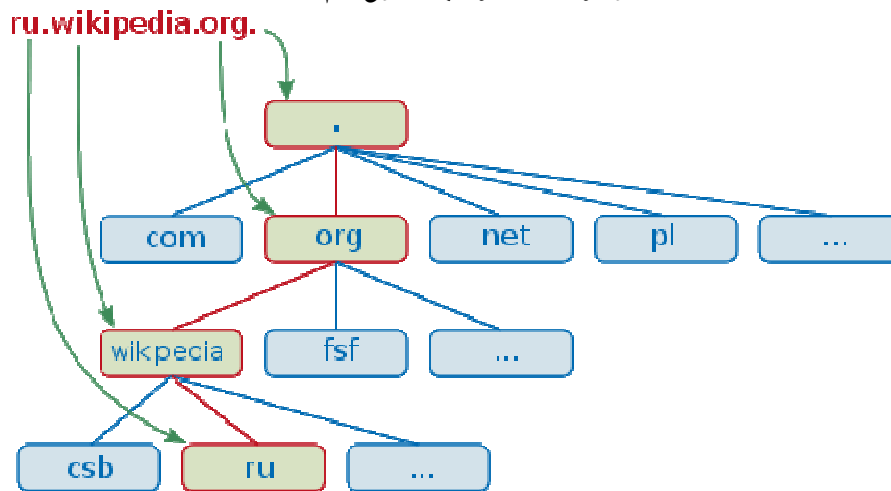
- در نشانی سپهر، بیت‌ها و یا معادل «دهدی نقطه‌دار» آنها،^۴ آدرس یگانه هر شبکه، هر مسیر، هر مسیریاب، هر کارساز^۵ هر کارخواه^۶ و هر «میزبان» را نشان می‌دادند. براساس الگوی دیرآشنای شماره‌گذاری IPv4، هر نشانی دارای ۳۲ بیت و در الگوی جدید شماره‌گذاری IPv6، هر نشانی دارای ۱۲۸ بیت است.

علت تمایز مذکور نیز این است که نشانی‌های ۳۲ بیتی IPv4 (شامل ۴ هشت بیتی) یا ۱۲۸ بیتی IPv6، قابل به‌خاطر سپردن نیستند؛ حتی نشانی‌ها در نظام «نشانی‌گذاری دهدی نقطه‌دار»^۷ که نسبت به رشته بیت‌ها، دارای وضوح بیشتری هستند، به سختی و به ندرت قابل به‌خاطر سپردن هستند، ولی نام سپهر و سامانه نام دامنه،^۸ کار به‌خاطر سپردن نشانی‌ها را برای انسان آسان می‌کند؛ در آن، از نویسه‌های حرفی - عددی^۹ برای نشان دادن شناسه میزبان و یا هویت کارخواه، استفاده می‌شود.

در سامانه نام دامنه، هر نشانی دارای ساختاری چندمرتب‌های^{۱۰} است. بالاترین مرتبه دامنه یا عمومی^{۱۱} است (مثل com، gov، net، edu، mil) و یا کشوری^{۱۲} (مثل دامنه ir برای ایران و de برای آلمان). پایین‌تر از دامنه‌های مرتبه بالای عمومی یا کشوری، دامنه‌های مرتبه دوم و سوم (در مثال نمودار زیر، به ترتیب: Wikipedia و ru) می‌آیند.

1. Defence Advanced Research Agency (DARPA)
2. Internet Name Space
3. IP Address Space
4. Dotted Decimal (برای مثال: «۲۰۰.۲۰۰.۳.۴۴»)
5. Server
6. Client
7. Dotted Decimal Notation
8. Domain Name System (DNS)
9. Alpha-numeric Character
10. Level
11. Generic Top Level Domain (GTLD)
12. country Code Top Level Domain (CCTLD)

نمودار سلسله‌مراتب سطوح نام دامنه

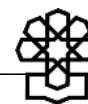

۱-۲. ساختار سازمانی کنترل نام دامنه

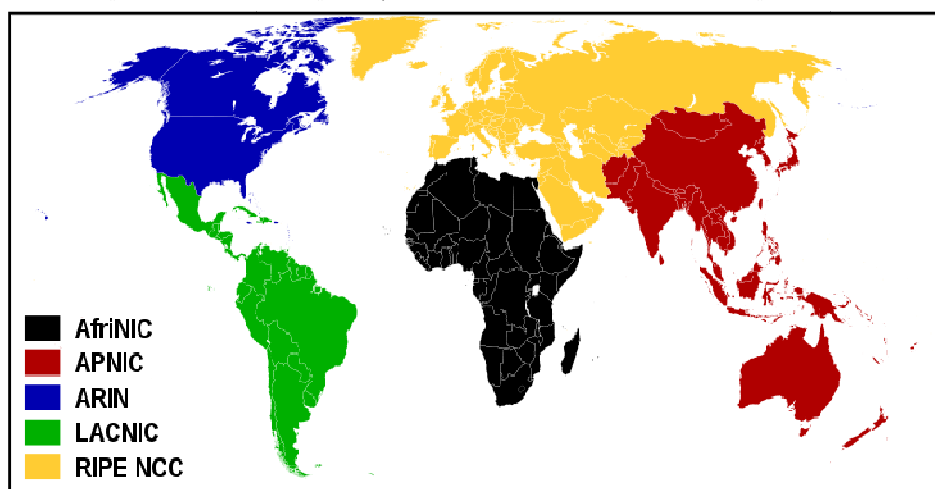
در رأس ساختار جهانی کنترل نام دامنه، مرجع تخصیص شماره‌های اینترنت، IANA، وابسته به وزارت بازرگانی ایالات متحده قرار دارد که کار تصدی دامنه‌های سطح بالای اینترنتی در جهان را، از سال ۱۹۹۸ تاکنون، به شرکت آی‌کن سپرده است. آی‌کن نیز جهان را از لحاظ سازمان کنترل دامنه‌های اینترنتی به ۵ رجیستری منطقه‌ای اینترنت^۱ تقسیم کرده است. یکی از این پنج رجیستری منطقه‌ای اینترنت که ایران را نیز تحت پوشش دارد، Réseaux IP Européens Network Coordination Centre (RIPE NCC) است. وظیفه RIPE NCC که در آمستردام (هلند) مستقر است، کنترل و تخصیص منابع شماره‌گذاری IPv4 و IPv6 و واگذاری بسته شماره‌های سامانه خودگردان است. تحت RIPE NCC، تعدادی «رجیستری ملی اینترنت»^۲ و شماری «رجیستراتر محلی اینترنت»^۳ فعالیت می‌کنند.

هر رجیستری نام دامنه، محل و مرجع اصلی‌ای است که پایگاه داده‌های نام دامنه‌های ثبت شده را نگهداری و مدیریت می‌کند.

1. Regional Internet Registry (RIR)
 2. National Internet Registry (RIR)
 3. Local Internet Registrar (RIR)

شکل موقعیت RIPE NCC در جهان، شامل اروپا، آسیای مرکزی و خاورمیانه

مأخذ: ویکی پدیا.

رجیستری نام دامنه ایران، «ایرنیک»^۱ وابسته به پژوهشگاه دانش‌های بنیادی است که مرکز ثبت دامنه‌های مرتبه اول کشوری است.

رجیسترار نام دامنه، نیز سازمان غیرانتفاعی و یا واحد تجاری فراهم‌آور خدمات ثبت‌نام دامنه‌های اینترنتی است که با گواهی تأییدیه^۲ آیکن و مجوز رجیستری منطقه‌ای اینترنت، به‌عنوان واسط و رابط میان متقاضی ثبت دامنه و رجیستری ملی اینترنت عمل می‌کند.

گاهی رجیسترار نام دامنه و رجیستری نام دامنه، برهم منطبق هستند. در این‌صورت، یک سازمان، هر دو کارکرد را یکجا انجام می‌دهند. در نمونه ایرنیک، رجیسترار نام دامنه و رجیستری نام دامنه ادغام شده‌اند.

اکنون در ایران، غیر از ایرنیک که نقش رجیسترار نام دامنه را نیز ایفا می‌کند، رجیسترار دیگری وجود ندارد. البته شرکت‌های ثبت‌کننده نام دامنه در ایران، در صورت ساماندهی قوانین و مقررات مربوط و دارا بودن شرایط قانونی، احتمالاً نامزدهای خوبی برای اخذ مجوز رجیسترار نام دامنه هستند. به این ترتیب، ساختار سازمانی کنترل منابع شماره‌گذاری اینترنت و ساختار سلسله‌مراتبی سطوح نام دامنه، چنان بر هم منطبق هستند که تقسیم کار مطلوب و همکاری خوبی را میان رجیستری‌ها و رجیسترارها به‌وجود می‌آورد.

۳-۱. رزرو نام دامنه و بازار ثانویه آن

پس از ثبت کردن و دریافت مجوز استفاده از نام دامنه، دارنده آن نام دامنه می‌تواند به یاری

1. IRNIC

2. Accreditation Certificate

فراهم‌آوران شبکه و شرکت‌های ارائه‌کننده خدمات میزبانی، وبگاه برخط فعالی را با آن، برای خود دایر نماید و یا وبگاه برخط غیرفعال را برای تبلیغ برخط فروش آن، راه‌اندازی کند. به این ترتیب، بازار ثانویه نام دامنه^۱ شکل می‌گیرد. برابر با آخرین آمار سال جاری بازار ثانویه نام دامنه، گران‌ترین نام‌های به فروش رفته، عبارتند از:

- Sex.com به قیمت ۱۳ میلیون دلار در اکتبر ۲۰۱۰،
- FB.com به قیمت ۸/۵ میلیون دلار در نوامبر ۲۰۱۰،
- Business.com به قیمت ۷/۵ میلیون دلار در دسامبر ۱۹۹۹،
- AsSeenOnTv.com به قیمت ۵/۱ میلیون دلار در ژانویه ۲۰۱۰،
- Toys.com به قیمت ۵/۱ میلیون دلار در سال ۱۹۹۹ از طریق مزایده،
- Altavista.com به قیمت ۳/۳ میلیون دلار در اوت ۱۹۹۸،
- Candy.com به قیمت ۳ میلیون دلار در ژوئن ۲۰۰۹،
- Wine.com به قیمت ۲/۹ میلیون دلار در سپتامبر ۱۹۹۹،
- CreditCards.com به قیمت ۲/۷۵ میلیون دلار در ژوئیه ۲۰۰۴،
- Autos.com به قیمت ۲/۲ میلیون دلار در دسامبر ۱۹۹۹،
- Casino.tt به قیمت ۲ میلیون دلار در می ۲۰۱۱.

(مرجع داده‌های مذکور: [4])

۴-۱. فرآیند ثبت و اخذ نام دامنه

کاربر متقاضی ثبت کردن نام یک دامنه، نخست باید مطمئن شود، نام دامنه مورد نظرش، هنوز آزاد و قابل ثبت است. پس به یکی از وبگاه‌های ثبت‌نام و جستجوی نام دامنه (فرضاً به <http://www.buydomains.com>) مراجعه می‌کند. اگر نام دامنه مورد نظر، آزاد باشد، کاربر می‌تواند در همان وبگاه، فرم شرایط سفارش ثبت و حقوق دریافت نام دامنه را پر کند و با پرداخت بهای ثبت به صورت الکترونیکی، کار را خاتمه دهد.

جدول ۱. مقایسه بهای ثبت نام دامنه توسط رجیستراهای مختلف

.ws (1 year)	.us (2 years)	.biz, .info (2 years)	com, .net, .org (1 year)	Registrar
-	\$19.98	\$19.98 (.biz) \$23.98 (.info)	\$7.77	CleverDot.com
\$30.00	\$20.00	\$20.00	\$8.00	Assurance Domains
\$16.95	\$19.90	\$19.90	\$8.95	GoDaddy
\$28.88	\$17.76	\$18.58 (.biz) \$9.76 (.info)	\$9.29	NameCheap
-	\$20.00	\$20.00	\$12.50	DomainReg
-	-	-	\$12.95	Lowest Domain Rates
\$70.00	\$27.95	\$27.95	\$14.95	Dotster.com
-	-	?	\$14.95	MyDomain
-	\$29.98	\$29.98	\$14.99	Discount Domain Registry
-	-	\$29.95	\$14.99	Fetch Domain
-	-	\$30.00	\$15.00	Inexpensive Domains
\$35.00 for 2 years	\$32.00	\$32.00	\$32 for 2 years	Buy Domains

Source: <http://www.buydomains.com>

توجه: اگر مدت اعتبار ثبت، بیش از محدوده زمانی ذکر شده در جدول باشد و اگر متقاضی چندین نام را بخواهد یکجا به ثبت برساند یا تنها بخواهد نام دامنه‌اش را به کس دیگری انتقال دهد، معمولاً بهای ثبت، ارزان‌تر از قیمت‌های ذکر شده در جدول است.

اما اگر کاربر متوجه شد که، نام دامنه مورد نظرش قبلاً واگذار شده است، همان وبگاه، پس از پرسش از قلمرو کاربری متقاضی، پیشنهادهایی را به وی عرضه می‌کند. طی این فرآیند، ممکن است کاربر ترجیح دهد، در بازار ثانویه همان وبگاه، به خرید یک نام دامنه قبلاً رزرو شده ولی برای فروش عرضه شده، رو بیاورد. خلاصه کلام، تمام این امور معمولاً به صورت «تک‌پنجره‌ای»^۱، یعنی از پای رایانه‌ای برخط و در یک «نشست»^۲ صورت می‌پذیرد.

مقررات برای ثبت و واگذاری نام دامنه‌های مختلف، متفاوت است:

- ثبت دامنه با پسوندهای: com, net, org, name و info آزاد و فاقد محدودیت است. این درحالی است که قبلاً net تنها برای سازمان‌های مشمول ساختار شبکه‌های مخابراتی، اینترنتی و org تنها برای سازمان‌های غیرانتفاعی اختصاص یافته بود؛ اما اکنون هیچ محدودیتی برای ثبت دامنه‌های com, net, org, name و info وجود ندارد.

- پسوند gov تنها به نهادهای دولتی اختصاص دارد،

- پسوند biz برای کسب‌وکارهای انتفاعی رزرو شده است،

- دامنه‌های مرتبه اول جدیدی چون: museum (برای موزه‌ها)، coop (برای جنبش‌های

تشریک‌مسابی جهانی)، aero (برای صنعت هوانوردی)، برای استفاده جوامع خاصی تخصیص

1. Single Window

2. Session

یافته است و مقررات محدودکننده ثبت و واگذاری آنها، تحت نظارت رجیستری‌های منطقه‌ای اینترنت و آیکن، وضع و توسط متصدیان نشان رعایت می‌شود،

- دامنه‌های مرتبه اول کشوری نیز، چون: ir ، توسط رجیستری ملی مربوط (در مورد ir ، توسط ایرنیک یا همان پژوهشگاه دانش‌های بنیادی، مؤسسه فیزیک نظری و ریاضیات) نظارت و با محدودیت‌های وضع شده توسط نهادهای ذیربط در کشور مربوط، واگذار می‌شوند،

- اما پسوند ws ، بر ساخته از سرواژه $world\ site$ (وبگاه جهانی) آزادترین و در عین حال، جدیدترین دامنه مرتبه بالا عمومی است که از آغاز ناآرامی‌های موسوم به «بهار عرب» یا «بیداری اسلامی» به متقاضی واگذار می‌شود. سازمانی به نام $Global\ Domains\ International$ با شعار: «آزادی دسترسی، امنیت محتوا»، با نشانی: <http://worldsite.ws/idn/mission.dhtml?sponsor=idntraffic> متصدی ثبت‌نام دامنه‌های دارای پسوند ws است.

در ایران نیز کوشش‌هایی در زمینه تک‌پنجره‌ای کردن ثبت‌نام دامنه شده و پیشرفت‌هایی در این خصوص حاصل شده است.

۵-۱. وضعیت ثبت‌نام دامنه در ایران

پیش از سال ۱۳۸۱، ثبت دامنه‌های IR به راحتی امکانپذیر نبود و کاربران برای ثبت‌نام دامنه مورد نیاز خود، مجبور به تهیه و ارائه مدارک رسمی متعددی بودند و صرفاً سازمان‌ها و مراکز دولتی، موفق می‌شدند مجوز ثبت‌نام دامنه‌های اینترنتی را دریافت کنند، اما از دی‌ماه سال ۱۳۸۱ به بعد، ثبت‌نام دامنه‌های IR آزاد شد.

دامنه‌ها، بر اساس کاربرد تقسیم‌بندی شدند. جدول ۱ پسوند دامنه‌های ملی کشور و کاربرد هر یک را، نشان می‌دهد.

جدول ۲. پسوند نام دامنه‌های اینترنتی که در ایران ثبت می‌شوند

پسوند	کاربرد پسوند نام دامنه‌ها
IR	دامنه سطح بالای عمومی ایران، به لاتین
ایران	دامنه سطح بالای عمومی ایران، به فارسی
AC.IR	مؤسسات مورد تأیید وزارت علوم، وزارت بهداشت و یا شورای عالی انقلاب فرهنگی
CO.IR	شرکت‌های خصوصی ثبت شده
GOV.IR	نهادهای دولتی جمهوری اسلامی ایران
NET.IR	سرویس‌دهندگان خدمات اینترنتی و مراکزی که خدمات شبکه‌ای ارائه می‌دهند
ORG.IR	سازمان‌های غیرانتفاعی ملی و بین‌المللی
SCH.IR	مدارس، مؤسسات و سایر سازمان‌های آموزشی که مورد تأیید وزارت آموزش و پرورش هستند
ID.IR	ثبت دامنه برای وبگاه‌های شخصی کاربران

مأخذ: براساس گزارش پژوهشگاه دانش‌های بنیادی.

براساس آمار اعلام شده از سوی پژوهشگاه دانش‌های بنیادی:

- تا ابتدای سال ۱۳۹۰، تعداد ۱۹۴ هزار و ۱۹۱ دامنه اینترنتی با پسوندهای مختلف در کشور به ثبت رسیده‌اند که دامنه IR با بیش از ۱۸۴۰۰۰ دامنه بیشترین آمار دامنه‌های فعال در ایران را به خود اختصاص داده است،

- حدود پنج هزار دامنه اینترنتی با پسوند فارسی نقطه ایران (دات ایران: «ایران») به ثبت رسیده است،

- دامنه‌هایی با پسوندهای CO.IR و AC.IR در رده‌های بعدی ثبت دامنه در کشور قرار دارند. جدول ۲ فراوانی انواع دامنه‌های اینترنتی ثبت شده در ایران را نشان می‌دهد. در مورد دامنه‌های نقطه ایران این مطلب قابل ذکر است که با وجود ثبت بیش از پنج هزار مورد از آن، تاکنون به علت تعلیق از سوی ICANN، استفاده از این دامنه‌ها ممکن نشده است و عملی نیست.

جدول ۳. فراوانی انواع دامنه‌های اینترنتی ثبت شده در ایران

فراوانی	نوع دامنه
۱۸۴۰۹۳	IR
۵۰۹۱	ایران
۲۴۵۰	CO.IR
۱۳۸۶	AC.IR
۳۷۳	GOV.IR
۳۴۸	SCH.IR
۲۸۱	ORG.IR
۱۲۵	ID.IR
۴۴	NET.IR
به تازگی راه‌اندازی شده	IRAN

مأخذ: آمار اعلام شده از طرف پژوهشگاه دانش‌های بنیادی تا ابتدای سال ۱۳۹۰.

۶-۱. مقرراتگذاری پژوهشگاه دانش‌های بنیادی در بازار خدمات نام دامنه

به‌رغم اینکه هنوز هیچ مرجع قانونی کشور به پژوهشگاه دانش‌های بنیادی، مجوز مقرراتگذاری و سیاستگذاری برای تعیین حقوق کاربران در بازار خدمات نام دامنه‌های اینترنتی را نداده است، پژوهشگاه دانش‌های بنیادی مقرراتی را ضرورتاً وضع کرده و به اجرا می‌گذارد، به شرح زیر:

- نام دامنه باید حداقل ۳ و حداکثر ۶۳ کاراکتر باشد که این کاراکترها می‌توانند شامل حروف

انگلیسی، اعداد و کاراکتر «-» باشند. البته کاراکتر «-» نمی‌تواند در اول و یا انتهای نام بیاید و

همچنین قرار دادن دو کاراکتر «-» پشت سر هم به شکل «--» امکانپذیر نیست.

- ثبت‌نام‌های مذهبی خاص و ثبت دامنه با اسامی ملی مانند نام مشاهیر، اماکن عمومی و وقایع

ملی تنها با مجوز وزارت ارشاد مجاز می‌باشد.

- امکان ثبت‌نام‌هایی که بیانگر فعالیت‌های غیرقانونی هستند، وجود ندارد.

- ثبت پسوندهای عمومی به‌عنوان نام دامنه امکانپذیر نیست مانند: .com, .biz, .info, .net, ...

- ثبت‌نام‌های عمومی مربوط به اینترنت ممنوع است (اسامی همچون .POP, .HOST, .IP)

- ثبت‌نام‌هایی که مربوط به تاریخ، جغرافیا و فرهنگ و تمدن ایران هستند، ممنوع است. مانند

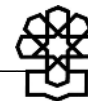
اسامی استان‌ها، شهرها، دریاچه‌ها، کوه‌ها، رودخانه‌ها، افراد معروف فرهنگی، سیاسی، علمی و

مذهبی و ... در ضمن برای ثبت‌نام‌های مربوط به وقایع تاریخی، اخذ مجوز از وزارت فرهنگ و

ارشاد اسلامی الزامی است.

- برای ثبت دامنه‌های IR لازم است که نشانی، شماره تلفن و کدپستی ده رقمی ارائه شده،

مربوط به یک محل باشد.

۷-۱. شرایط ویژه برخی از دامنه‌ها

برای ثبت دامنه‌های ملی درجه سوم، نظیر آنچه در جدول ۴ آمده است، شرایط خاصی از سوی پژوهشگاه دانش‌های بنیادی، در نظر گرفته و وضع شده است، به شرح زیر:

جدول ۴. شرایط اخذ دامنه‌های درجه ۳

نوع دامنه	فراوانی
CO.IR	این دامنه مخصوص شرکت‌های تجاری ثبت شده است و ارائه کپی اعلان تأسیس شرکت در روزنامه رسمی الزامی است
AC.IR	این دامنه از آن مؤسسات آموزش عالی دارای مجوز وزارت علوم، وزارت بهداشت، مجلس شورای اسلامی، شورای عالی انقلاب فرهنگی است و ارائه کپی مجوز از نهاد مربوط الزامی است
GOV.IR	این دامنه مخصوص بخش‌های اجرایی مؤسسات دولتی و وزارتخانه‌های جمهوری اسلامی بوده و ارائه درخواست کتبی در سربرگ مؤسسه الزامی است
SCH.IR	این دامنه مخصوص مدارس، مؤسسات آموزشی دارای مجوز وزارت آموزش و پرورش بوده و ارائه کپی مجوز از نهاد مربوط و درخواست کتبی در سربرگ مؤسسه الزامی است
ORG.IR	این دامنه مخصوص شرکت‌های غیرانتفاعی، انجمن‌های علمی و مؤسسات بین‌المللی ثبت شده است و ارائه کپی اعلان شرکت، مندرج در روزنامه رسمی مؤسسه الزامی است
ID.IR	این دامنه مخصوص اشخاص حقیقی تابع کشور ایران است و ارائه تصویر شناسنامه متقاضی الزامی است
NET.IR	این دامنه مخصوص شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات شبکه و فراهم‌کنندگان خدمات دسترسی به اینترنت است و ارائه کپی مجوز ISP الزامی است

در صورتی که نام دامنه‌ای که فرد در حال ثبت آن است، دارای مشابهتی با نام دامنه نهاد، مؤسسه یا شرکت خاصی باشد و یا به دلیل نقص حقوق ثبتی آنها مغایرت با قوانین جمهوری اسلامی داشته باشد، پس از ثبت دامنه، وضعیت دامنه به حالت «In Progress» درآمده و یک رایانامه (پست الکترونیکی) از طرف کارگزار ثبت برای ثبت‌کننده، با مضمون زیر ارسال می‌شود:

- «ثبت این دامنه ممکن است مغایر با قوانین جمهوری اسلامی ایران و ناقض حقوق ثبتی دیگران باشد».

- در صورتی که ثبت‌کننده، اصرار بر ثبت دامنه مورد بحث داشته باشد، کافی است در پاسخ به رایانامه مزبور، پاسخی بنویسد و برای کارگزار ثبت ارسال کند؛ با این متن: «از مقررات اطلاع کامل دارم و هرگونه مسئولیت حقوقی در قبال ثبت و استفاده از این دامنه را قبول می‌کنم». با وجود این، دامنه مورد بحث ممکن است در آینده مشمول قوانین مذکور گردد.

مواد قانونی بازدارنده از ثبت دامنه‌های داخلی مشابه یا مربوط به مؤسسات و شرکت‌های خاص، در قانون تجارت الکترونیکی، ذیل مواد (۶۶) و (۷۶) قانون تجارت الکترونیکی مصوب سال

۱۳۸۲ آمده است. متن ماده (۶۶) قانون تجارت الکترونیکی به شرح ذیل است:

ماده (۶۶)

به منظور حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان و تشویق رقابت‌های مشروع در بستر مبادلات الکترونیکی استفاده از علائم تجاری به صورت نام دامنه (Domain Name) و یا هر نوع نمایش برخط (Online) علائم تجاری که موجب فریب یا مشتبه شدن طرف به اصالت کالا و خدمات شود ممنوع و متخلف به مجازات مقرر در این قانون خواهد رسید.

ماده (۷۶) این قانون نیز میزان مجازات افراد متخلف از ماده (۶۶) را معین نموده است.

متن ماده (۷۶)

ماده (۷۶)

متخلفان از ماده (۶۶) این قانون به یک تا سه سال حبس و جزای نقدی از بیست میلیون (۲۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال تا یکصد میلیون (۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال محکوم خواهند شد.

بر اساس مقرراتی که توسط پژوهشگاه دانش‌های بنیادی در وبگاه این پژوهشگاه ذکر شده است:

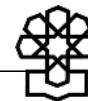
- در صورتی که برای دامنه‌ای که مشابهت با نام خاص یا شرکتی داشت شرایط فوق پیش نیاید و یا دامنه مربوطه پیش از تأسیس، یا ثبت رسمی شرکت مذکور ثبت شده باشد، آن شرکت یا مؤسسه نمی‌تواند مدعی دامنه مربوطه شود، مگر آنکه ثابت شود، دامنه مذکور در جهت سوءاستفاده یا ضرر مالی به شرکت مذکور ثبت گردیده است.

- در صورتی که یک مؤسسه، شرکت، اداره یا سازمان، دانشگاه و... سفارش ثبت دامنه درجه ۳ را به فرد یا سازمانی بدهد، ضمن رعایت قوانین فوق در مورد دامنه‌های درجه سه (مجوزهای لازم در این زمینه) لازم است از طرف آن مؤسسه یا سازمان‌نامه‌ای رسمی در سربرگ آن مؤسسه و با مهر و امضای آن مؤسسه به پژوهشگاه دانش‌های بنیادی ارسال نماید و فرد یا سازمان مذکور را به عنوان نماینده جهت ثبت دامنه معرفی کند تا مجوز لازم به شما برای ثبت یا تأیید دامنه داده شود.

- زیرمجموعه‌های مؤسسات دارای دامنه‌های درجه سوم نمی‌توانند به طور مستقل دامنه درجه سوم اخذ کنند به عنوان نمونه زیرمجموعه مؤسسات ac.ir نمی‌توانند مستقلاً دامنه ac.ir اخذ کنند.

مخفف‌های زیر برای زیرمجموعه‌های وزارت آموزش علوم به کار می‌رود:

- پسوند یا پیشوند «uast» مخفف Technology University of Applied Sciences and

برای شاخه‌های دانشگاه علمی- کاربردی،

- پسوند یا پیشوند «iau» مخفف Islamic Azad University برای شاخه‌های دانشگاه آزاد اسلامی،

- پسوند یا پیشوند «pnu» مخفف Payam Nur University برای شاخه‌های دانشگاه پیام نور،

- پسوند یا پیشوند «jd» برای شاخه‌های جهاد دانشگاهی.

۸-۱. مقررات خرید و فروش و انتقال دامنه IR

برای انتقال دامنه‌های ملی؛ صاحب دامنه باید در سامانه مشترکان پژوهشگاه دانش‌های بنیادی، دامنه مورد نظر را برای انتقال باز نماید و کد رمز دریافتی را به خریدار دامنه اعلام کند. سپس خریدار درخواست انتقال را صادر می‌کند. درخواست برای تأیید نهایی به مرکز ثبت دامنه ارسال خواهد شد، که در این صورت وضعیت دامنه به صورت «در انتظار تأیید» درمی‌آید. برای تکمیل مراحل انتقال، مرکز ثبت دامنه نیاز به دریافت موافقت کتبی صاحب امتیاز دامنه، به صورت رسمی، مکتوب و امضا شده از واگذارکننده دارد.

انتقال گیرنده دامنه مشخص خواهد کرد که هزینه انتقال توسط چه کسی پرداخت خواهد شد؛ وی می‌تواند: خود، یا شناسه‌ای دیگر و یا یکی از کارگزاران ثبت دامنه را به‌عنوان پرداخت‌کننده معرفی نماید. هزینه انتقال برای خریدارانی که نشانی آنها در ایران است معادل ۶۴۰۰۰۰ ریال و برای خریدارانی که آدرس آنها خارج از ایران است معادل ۱۲ یورو می‌باشد.

۹-۱. مراجع حل اختلاف و چگونگی طرح دعاوی نام دامنه در ایران

برخلاف کشورهای ثبت‌کننده دامنه‌های ملی، جایگاه قانونی‌ای برای رسیدگی به شکایات و رفع حل اختلاف‌ها در زمینه ثبت، فروش و انتقال دامنه در کشور تعریف نشده است و بنا به گفته مدیر ثبت دامنه‌های اینترنتی پژوهشگاه دانش‌های بنیادی: «این مرکز تا حد امکان برخی نام دامنه‌های خاص و معروف را که امکان سوءاستفاده در آن وجود دارد، به نام افراد دیگر ثبت نمی‌کند، اما در پاره‌ای مواقع و به دلیل نبود قانون مشخص در این حوزه، مرکز توانایی جلوگیری از ثبت نام دامنه توسط افراد دیگر را ندارد. یکی دیگر از مشکلاتی که بسیاری از کاربران ثبت‌نام دامنه با آن روبرو هستند، این است که در پاره‌ای از مواقع اطلاعات کامل آنها در اختیار افرادی قرار می‌گیرد که به‌دنبال نام دامنه ثبت شده آنها هستند (دنیای اقتصاد، ۱۳۸۹/۱/۲۹).

دامنه‌ها به صورت نیمه‌خودکار که منوط به بررسی و تأیید موردی دامنه‌ها قبل از ثبت است، مشکلی اساسی است که در وبگاه پژوهشگاه دانش‌های بنیادی در بخش مقررات ثبت دامنه‌های IR وجود دارد. مقررات وضع شده از طرف پژوهشگاه دانش‌های بنیادی به زبان انگلیسی است و -

بدیهی است که - بدون تسلط به زبان انگلیسی نمی‌توان این مقررات را فهمید و فقط بخش مقررات ثبت دامنه‌های «ایران» (دات ایران) به صورت فارسی است. البته مسئولین این مرکز وجود قانون ثبت دامنه IR به انگلیسی را به فقدان مرجع ملی حل اختلاف در زمینه مالکیت معنوی نسبت می‌دهند و عدم توافق با سازمان بین‌المللی ثبت دامنه‌های اینترنتی در زمینه مرجع حل اختلاف را مسبب این موضوع می‌دانند. به عبارت دیگر پژوهشگاه دانش‌های بنیادی به عنوان تنها ثبت‌کننده دامنه‌های ملی در ایران مورد تأیید کامل سازمان جهانی مالکیت معنوی نیست. با این وجود رسیدگی قانونی به شکایات دامنه‌های ثبت شده تحت IR در حال حاضر به دو صورت ممکن است:

- طرح دعاوی در مرکز حل اختلاف سازمان جهانی مالکیت معنوی براساس سیاستنامه و مقررات حل اختلاف درج شده در سایت www.nic.ir.

- مراجعه به محاکم کشوری که در بسیاری اوقات موضوع به شوراهای حل اختلاف مانند مجتمع ۳۴ حوزه ۶۲۵۱ ویژه دعاوی اینترنت، ارجاع می‌شود. مرکز ثبت دامنه احکام قطعی صادر شده از سوی هر دو نوع مرجع را اجرا خواهد کرد. البته در مورد دامنه‌های ملی، حکم دادگاه کشوری، نافذتر است.

۲. مشکل احتکار نام دامنه

درخواست ثبت نام دامنه، کاری آسان و ارزان است و صدور مجوز استفاده از هر نام دامنه موجه و هنوز ثبت نشده‌ای، به هر تعداد و برای هر درخواست‌کننده‌ای، از سوی شرکت‌های ثبت نام دامنه، پذیرفته می‌شود.

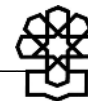
دریافت‌کننده مجوز می‌تواند نام‌های دامنه تخصیص یافته به خود را فعال کند یا نکند، آنها را نزد خود به صورت رزرو نگه دارد و یا دیر یا زود، برخی را در بازار آزاد به مزایده بگذارد و بفروشد. نظام تخصیص، صرفاً براساس تقدم تقاضاست.^۱ [3] و [14] یعنی: هر که نام دامنه‌ای را زودتر درخواست کند، زودتر دریافت می‌کند، مالک آن می‌شود و دارای حق تقدم استفاده از آن است.

به همین علت، «پیش‌درخواست» ثبت انبوه نام‌های دامنه مشهور در سراسر جهان، به کسب و کاری شبه‌اینترنتی منجر شده و اصطلاح «احتکار سایبری»^۲ وضع و ضرب شده است. علت چنین نامگذاری‌ای این است که دریافت‌کننده مجوزهای استفاده از نام‌های دامنه تقاضا شده، دلال و «شخص ثالث» به شمار می‌آید.

۱. یکی از اصول جاری در فرآیند حل اختلاف بر سر مالکیت نام دامنه در شورای حل اختلاف دادگستری ایران، همین تقدم زمانی تقاضا و تخصیص است که مالکیت نام دامنه را تعیین می‌کند. در این مورد، رجوع شود به:

<http://hoghog.blogfa.com/post-144.aspx>

2. Cyber-squatting or Domain Grabbing

- «سلف‌خری»^۱ نام دامنه و بن‌بست راه‌حل‌های ملی برای فیصله دادن به دعاوی مربوط به آن در میان کاربران اینترنت، اجماعی درباره نادرستی و رد یا منع «سلف‌خری» نام دامنه، حتی برای نام دامنه‌های حساس و مشکل‌آفرین وجود ندارد، زیرا خرید و فروش «نمانام» پیش از خرید و فروش نام دامنه، مرسوم بوده و بازاری رقابتی داشته است و هنوز نیز دارد. در ضمن، هم اغتنام فرصت‌ها و هم هوشمندی کسب‌وکار، جزء اصول عموماً پذیرفته شده در بازار آزاد هستند و نابرابری‌های جزئی، محرک پیشرفت به حساب می‌آیند. پس، جای تعجب نیست اگر اجماعی درباره نادرستی و رد یا منع «سلف‌خری» نام دامنه وجود ندارد. برعکس، چنین به نظر می‌رسد که درباره نادرستی و پذیرش عمومی «سلف‌خری» نام دامنه، اجماعی ضمنی وجود دارد. در چنین اوضاع و احوالی، بسیاری از دولت‌ها، پیش‌دستی کرده‌اند و هنجارهایی حقوقی - قانونی برای حل دعاوی قضایی نام دامنه، تدوین و تنظیم نموده‌اند، اما بدیهی است که اگر شاکی و متشاکی دارای تابعیت و ملیت‌های مختلفی باشند، راه‌حل‌های ملی قادر نیستند، جدال «سلف‌خری» نام دامنه میان آنها را حل و فصل کنند.

۳. سازمان جهانی مالکیت معنوی^۲ و حل دعاوی نام دامنه

اینترنت، شبکه و رسانه‌ای جهانی است، میان «ناسوت» و «برهوت»! مسائل و مشکلات آن، اغلب، فرامرزی هستند ولی تا اواخر سده گذشته، هنجار حقوقی عموماً پذیرفته شده‌ای در سطح جهان، برای حل دعاوی نام دامنه اینترنت، وجود نداشت و آیکِن^۳ که مدیریت جامع تعریف دامنه‌های سطح بالا^۴ مانند: com و org را برعهده دارد، نیازمند یافتن نهادی جهانی و نظامی بین‌المللی برای حل دعاوی نام دامنه بود، زیرا از یکسو، کوشش برای رسیدن به اجماعی جهانی و ایجاد نهادی جهانی و نظامی بین‌المللی برای حل دعاوی نام دامنه، فرآیندی کُند و زمانبر است و ازسوی دیگر، محول کردن حل دعاوی نام دامنه به قانونگذاری ملی، نتیجه‌ای جز اختلاف‌نظر، تنوع قانونی و نابرابری جهانی ندارد و نخواهد داشت. پس سازمان جهانی مالکیت معنوی با حمایت اعضای دولتی‌اش، دست به کار تدوین سیاستنامه‌ای برای حل مسائل فرامرزی دعاوی نام دامنه شد و با تصویب سیاست معیار حل دعاوی نام دامنه^۵ توسط آیکِن از ۱ دسامبر ۱۹۹۹ عهده‌دار اجرای آن برای همه کشورهای عضو آیکِن و تمامی مدیریت‌های ملی ثبت‌نام دامنه شد. پس سازمان جهانی مالکیت معنوی در کنار سایر وظایفش، فراهم‌آور خدمات حل اختلافات مربوط به نام دامنه است. علاوه‌بر این، سازمان جهانی مالکیت معنوی از طرف بسیاری از دولت‌های عضو، به‌عنوان مرجع حل

1. Futures

2. World Intellectual Property Organization (WIPO)

3. Internet Corporation for Assigned Names and Numbers

4. Generic Top Level Domains

5. Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy (UDRP)

اختلافات درون‌کشوری و فراهم‌آور خدمات حل دعاوی ملی نام دامنه، گزینش و به رسمیت شناخته شده است. می‌دانیم که براساس قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون تأسیس سازمان جهانی مالکیت معنوی، مصوب ۱۳۸۰/۷/۲۵، [18] و [19]، قرار بود ایران به عضویت سازمان جهانی مالکیت معنوی درآید، اما تاکنون چنین اتفاقی رخ نداده است، لذا مشکل فرعی هنوز حل‌نشده‌ای برای دولت ایران و برخی از دولت‌ها وجود دارد؛ به شرح زیر:

- اغلب دولت‌ها به خاطر اهمیت اینترنت، به‌طور رسمی یا غیررسمی، عضو آیکِن هستند اما برخی از همان دولت‌های عضو آیکِن در سازمان جهانی مالکیت معنوی عضویت ندارند، از آن جمله: ایران^۱

- اما ایرنیک، مدیریت نام دامنه ملی در ایران، کشوری که عضو سازمان جهانی مالکیت معنوی نیست، به‌منظور بهره‌مندی از خدمات حل دعاوی نام دامنه سازمان جهانی مالکیت معنوی، می‌تواند صرفاً از این منظر به سازمان مذکور نگاه کند و به‌رغم عدم عضویت کشور متبوع در سازمان جهانی مالکیت معنوی، شرایط و اصول داوری این سازمان را بپذیرد و با اعلام این پذیرش به سازمان، تنها از خدمات داوری سازمان جهانی مالکیت معنوی در مورد حل دعاوی نام دامنه، بهره‌مند شود.

این، کاری است که پژوهشگاه دانش‌های بنیادی، برای حل دعاوی بین‌المللی نام دامنه، هم‌اکنون در شرایط «سکوت قانون» می‌کند.

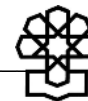
۱-۳. سیاست بین‌المللی معیار حل دعاوی در مورد نام دامنه

سیاست معیار برای حل دعاوی، به سازمان جهانی مالکیت معنوی اجازه می‌دهد، در هر دعاوی قضایی مربوط به نام دامنه:

- جنبه‌های خاص نام دامنه مورد بحث را مشخص کند.

- دارنده کنونی و آتی دامنه مورد بحث را معین نماید.

۱. به استناد تبصره «۵» الحاقی به ماده واحده قانون عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در سازمان‌ها و مجامع بین‌المللی - مصوب سال ۱۳۷۰ - مجلس شورای اسلامی و طبق مصوبه هیئت دولت در تاریخ ۱۳۸۶/۲/۱۶: «شورایی با مسئولیت وزیر دادگستری و عضویت رئیس سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و معاونین وزرای علوم، تحقیقات و فناوری؛ فرهنگ و ارشاد اسلامی؛ ارتباطات و فناوری اطلاعات؛ امور خارجه؛ جهاد کشاورزی؛ بازرگانی و صنایع و معادن و نمایندگان سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران و سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران، جهت سیاستگذاری ملی و هماهنگی دستگاه‌های اجرایی در زمینه مالکیت معنوی و اجرایی نمودن برنامه‌های همکاری با سازمان جهانی مالکیت معنوی تشکیل و دبیرخانه شورای یاد شده در وزارت دادگستری کشور مستقر» [شد] ولی خبر یا گزارشی مربوط به «اجرایی شدن برنامه‌ای برای همکاری با سازمان جهانی مالکیت معنوی» و عضویت رسمی جمهوری اسلامی ایران در سازمان جهانی مالکیت معنوی، هنوز در دست نیست.

- شرکت ثبت‌کننده‌ای که نام دامنه مورد بحث را واگذار کرده است مورد سؤال قرار دهد.
 - وارد بودن دلایل شکایت را بررسی کند.
 - تبیین کند چرا این نام دامنه باید یا نباید به دارنده کنونی آن، واگذار می‌شود.
 - چه جانی از دعوی، حق ندارد از نام دامنه مورد اختلاف، ذینفع شود.
- در مواردی که شاکی معتقد است دارنده کنونی فلان نام دامنه، به قصد زیان رساندن به وی از چنین نام دامنه‌ای سوءاستفاده می‌کند، سازمان جهانی مالکیت معنوی می‌تواند رأی به مسدود شدن قانونی و حذف آن نام در سطح جهان بدهد.

۲-۳. چه کسی تصمیم می‌گیرد؟ و سازمان جهانی مالکیت معنوی چگونه از بی‌طرفی و نبود تضاد منافع، مراقبت می‌کند؟

بدیهی است که در هیچ حالتی، داور نباید در و از نتیجه داوری ذینفع باشد. این بدان معناست که ملیت داور و ملیت شاکی هم نباید یکسان باشد. به این منظور، سازمان جهانی مالکیت معنوی دارای ۲۰۰ داور مستقل و دارای صلاحیت از کشورهای مختلف است که هم داوری و هم داوران را ارزیابی می‌کنند.

در مواردی که یکی از جوانب دعوی، شک و شبهه‌ای در مورد بی‌طرفی داور دارد، می‌تواند به سازمان جهانی مالکیت معنوی گزارش کند و داور دیگری را مطالبه نماید، لذا سازمان جهانی مالکیت معنوی باید به این نوع تقاضاها هم پاسخ دهد و احتمالاً داور جانشین را معرفی کند.

در مقابل، هر داور نامزد حل مسائل نام دامنه باید پیش از دریافت مجوز داوری در یک مورد معین از سازمان جهانی مالکیت معنوی، کتباً بی‌طرفی خود را اعلان و به اثبات برساند.

۳-۳. چه عواملی، تصمیمات داور را هدایت می‌کنند؟

داور باید به پرسش‌های زیر پاسخ دهد:

- آیا نام دامنه مورد دعوی، با نمانامی مشهور همانندی دارد؟
- آیا نام دامنه مورد دعوی، شباهت گیج‌کننده‌ای با نمانامی مشهور دارد؟
- آیا مدعی نام دامنه، ربطی و سنخیتی با آن و نفعی مشروع در استفاده از آن دارد؟
- آیا سوءنیتی در ثبت نام دامنه مورد دعوی، وجود دارد؟

۴-۳. وجه بین‌المللی سازمان جهانی مالکیت معنوی به‌عنوان فراهم‌آور خدمات حل

دعاوی قضایی، چگونه حفظ می‌شود؟

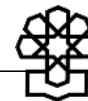
ویژگی خدمات سازمان جهانی مالکیت معنوی، در مورد حل دعاوی نام دامنه از این قرار است:

- سازمان جهانی مالکیت معنوی، بر تعیین داوران صلاحیتدار خوشنام تأکید می‌ورزد.
- سازمان جهانی مالکیت معنوی به‌طور معمول، بسیار سریع‌تر از دادگاه‌های عادی، یعنی در مدت زمانی کمتر از دوماه، نتیجه کار را اعلام می‌کند.
- رسیدگی به پرونده، فرآیند داوری و اعلان نتیجه، به‌صورت برخط، صورت می‌گیرد.
- هزینه‌های داوری نیز به‌طور معمول، بسیار سریع‌تر از دادگاه‌های عادی است.
- در اغلب موارد، نیازی به استخدام شخصی خاص و پرداخت فوق‌العاده به کسی نیست.
- در هر بررسی و در ازای هر داور، از یک تا پنج نام دامنه می‌توانند یکجا مطرح و داوری شوند.
- معمولاً یک داور، در تمام طول داوری به خدمت گرفته می‌شود که در این صورت، کل هزینه رسیدگی به پرونده و داوری یک تا پنج مورد نام دامنه، ۱ هزار و ۵۰۰ دلار آمریکاست.
- اگر در طول فرآیند رسیدگی به پرونده، نیاز به استخدام داوران بیشتری باشد، تا سه داور، استخدام می‌شوند که در این صورت، کل هزینه رسیدگی به پرونده و داوری یک تا پنج مورد نام دامنه، سه هزار دلار آمریکاست.
- اگر ۶ تا ۱۰ مورد نام دامنه در یک پرونده، یکجا مطرح باشد، در این صورت، کل هزینه رسیدگی یک داور به چنین پرونده‌ای دو هزار دلار آمریکاست.
- اگر ۶ تا ۱۰ مورد نام دامنه در یک پرونده، یکجا مطرح و به حداکثر سه داور نیاز باشد، در این صورت، کل هزینه رسیدگی به چنین پرونده‌ای چهار هزار دلار آمریکاست.

۳-۵. آیا اجرای راه‌حل‌های سازمان جهانی مالکیت معنوی الزامی است؟

نتیجه داوری در مورد هر نام دامنه مطرح در محاکم، یکی از سه مورد زیر است:

- حذف و الغای نام دامنه،
 - انتقال و واگذاری نام دامنه از دارنده پیشین به شاکی،
 - تأیید مالکیت برای ادامه حفظ و نگهداری نام دامنه.
- داوری سازمان جهانی مالکیت معنوی، تاکنون باعث شده است تا برای نام‌های دامنه دارای شاکی متعددی، تعیین تکلیف شود. برای مثال:
- jimihendrix.com و juliaroberts.com از دارنده پیشین آنها، سلب مالکیت و مالکیت آنها به فرد یا خانواده شاکی منتقل شد.
 - sting.com به دو علت حذف شد:
 - یکی به علت شباهت نام دارنده آن با نام خواننده‌ای مشهور به همین نام (Sting)،

- و دیگری به علت اینکه استفاده کردن از نام‌های خانوادگی پُربسامد، به عنوان نام تجاری، گمراه‌کننده است و بهتر است چنین استفاده‌ای مرسوم نشود.

رسیدگی به دعاوی نام دامنه، به شیوه «سیاستنامه معیار حل مسائل فرامرزی دعاوی نام دامنه موسوم به UDRP» دارای دو خصوصیت مهم است:

- نه یکی از طرفین دعوی، دچار خسارت مالی می‌شود،

- نه دریافت وجهی از طریق جبران خسارت مالی برای طرف دیگر ضروری شود.

شرکت یا شرکت‌های ثبت‌کننده نام دامنه که دارای مجوز و تأییدیه فعالیت از سوی آیکن هستند، تا ۱۰ روز پس از اعلان داوری، می‌توانند تقاضای استیناف کنند، در غیر این صورت، حکم سازمان جهانی مالکیت معنوی، لازم‌الاجراست و شرکت یا شرکت‌های ثبت‌کننده نام دامنه باید در مورد داوری نام دامنه مربوط، اقدام لازم را مبذول دارد.

همچنین، اگر یکی از طرفین دعوی، حکم سازمان جهانی مالکیت معنوی را نپذیرد؛ یا هر دو طرف، حکم سازمان جهانی مالکیت معنوی را رد کنند، می‌توانند پس از اجرای حکم توسط شرکت یا شرکت‌های ثبت‌کننده نام دامنه، دعاوی خود را در قلمرو قضایی دیگر و در سایر محاکم، مطرح کنند.

۳-۶. آیا سیاست معیار حل دعاوی قضایی، از مسائل اینترنت می‌کاهد؟

۱. از یک سو سازمان جهانی مالکیت معنوی در سال اول فعالیت خود در زمینه رسیدگی به پرونده‌های دعاوی نام دامنه، هنگامی که در جهان آن روز، تنها ۳۳ میلیون نام دامنه به ثبت رسیده بود، توانست در دو هزار مورد، مسائل مربوطه را حل و فصل کند! پس، پاسخ به این پرسش که «آیا سیاست معیار حل دعاوی قضایی، از مسائل اینترنت می‌کاهد؟» مثبت است.

۲. از سوی دیگر، با آگاهی کاربران جهانی اینترنت از حُسن شهرت و فعالیت سازمان جهانی مالکیت معنوی، رشد موارد سوءاستفاده از نام دامنه، به خودی خود، کاهش یافته است.

۳-۷. برای بهسازی روایی نام‌های دامنه^۱ از دولت‌های عضو سازمان جهانی مالکیت

معنوی چه کاری برمی‌آید؟

در اصل، هدف سازمان جهانی مالکیت معنوی از به خدمت گرفتن سیاست معیار حل دعاوی نام دامنه، حل مسائل مربوط به نام‌های دامنه، از قبیل: int، org، net و com بود.

اما اکنون بسیاری از نهادهای ثبت‌کننده نام دامنه ملی از آن جمله پژوهشگاه دانش‌های بنیادی،

نیز همین سیاستنامه یا سیاستنامه‌ای مشابه آن را پذیرفته‌اند و برای حل دعاوی قضایی نام دامنه ملی در کشور متبوع، به خدمت می‌گیرند. برای مثال، کشور ونزوئلا در مورد حل و فصل دعاوی مربوط به نام‌های دامنه ve (ونزوئلا) و کشور تووالو در مورد حل و فصل دعاوی مربوط به نام دامنه tv در داخل محاکم خود، از سیاست معیار حل دعاوی نام دامنه پیروی می‌کنند. اکنون به وضعیت مقررات‌گذاری نام دامنه‌های اینترنتی در ایران می‌پردازیم:

۸-۳. سکوت قوانین و مقررات کشور، در خصوص نام دامنه

اینترنت، شبکه‌ای جهانی است و طرح شماره‌گذاری و برنامه‌نشان‌دهی آن نیز جزء منابع جهانی به‌شمار می‌آیند. این منابع توسط آیکن، به‌عنوان بخشی از نظام بین‌المللی و در تعامل با دولت‌های عضو، نظارت و مقررات‌گذاری می‌شوند.

پژوهشگاه دانش‌های بنیادی، ۱۰ سال است که تنها مرجع به رسمیت شناخته شده در ایران، از سوی مرجع بین‌المللی ثبت دامنه‌های اینترنتی، آیکن است.

این درحالی است که:

- پژوهشگاه دانش‌های بنیادی، به‌عنوان زیرمجموعه وزارت آموزش علوم، تحقیقات و فناوری، برای فعالیت خود در زمینه مقررات‌گذاری بازار خدمات نام دامنه‌های اینترنتی، فاقد پشتوانه قانونی، به‌عنوان «مقررات‌گذاری ملی نام دامنه» است ولی بیش از ۱۰ سال است که به‌طور ضمنی این وظیفه را انجام داده و می‌دهد،

- از سال ۲۰۰۳ به این سو، جامعه نوین را به «سهام‌داران»^۱ آن تقسیم می‌کنند، شامل:

- دولت،

- بخش خصوصی،

- سازمان‌های مردم‌نهاد،

- گروه‌های مدنی،

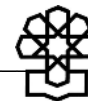
- سازمان‌های بین‌المللی.

در این‌صورت، نهاد ملی مقررات‌گذاری بازار خدمات نام دامنه در هر کشور، به‌لحاظ رابطه اندام‌واری^۲ که این نهاد ملی با جامعه اینترنت،^۳ آیکن و سازمان جهانی مالکیت معنوی دارد، نقش آخرین سهام‌دار را به‌عنوان نمایندگی ملی سازمانی بین‌المللی در کشور، ایفا می‌کند، با موقعیتی از

1. Stakeholder

2. Organic

3. Internet-Society ISoc.

لحاظ حقوقی شبیه به موقعیت هلال احمر را در رابطه با صلیب سرخ بین‌المللی! لذا مشاهده می‌شود که در این خصوص نیز، ما دچار سکوت قانون هستیم.

- دستکم پس از تصویب «قانون اصلاح موادی از قانون برنامه چهارم توسعه و اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی» در تاریخ ۲۵ خردادماه ۱۳۸۷ و تشکیل شورای رقابت، به‌لحاظ موقعیت انحصاری پژوهشگاه دانش‌های بنیادی در بازار خدمات نام دامنه‌های ملی، فعالیت کمابیش انحصاری ایرنیک و پژوهشگاه دانش‌های بنیادی باید از نظر شورای رقابت، دور نمی‌ماند و دارای پشتوانه قانونی محکم‌تری می‌شد، اما تاکنون با سکوت شورای رقابت مواجهیم.

- کمیسیون تنظیم مقررات ارتباطات، بی‌آنکه قانون وظایف و اختیارات وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، چیزی در مورد مرجعیت این کمیسیون در زمینه مدیریت نام دامنه‌های اینترنتی ذکر کرده باشد، مدعی نظارت و مقرراتگذاری نام دامنه‌های اینترنتی است.^۱ این درحالی است که:

- منابع نامگذاری و نشانی‌دهی اینترنت، از جمله منابع جهانی هستند و جزء موارد «منابع کمیاب ملی» به شمار نمی‌آیند و لذا همچون طرح شماره‌گذاری ملی پایانه‌های مخابراتی نیستند تا ضرورتاً توسط کمیسیون تنظیم مقررات ارتباطات، نظارت شوند. بنابراین، ادعای مرجعیت این کمیسیون در زمینه مدیریت نام دامنه‌های اینترنتی، از این منظر نیز بی‌مورد است.

- اگر بخش بازار خدمات نام دامنه‌های اینترنتی، نهاد قانونی خود را بازیابد، این بخش به تعدادی «رجیسترار» به‌عنوان گارگزار ثبت‌نام دامنه، نیاز دارد که این کارگزاران هم از سوی آیکن و هم از طرف مرجع مقرراتگذاری ملی نام دامنه‌های اینترنتی، باید مجوزی برای فعالیت خود دریافت کنند.

- ولی به‌علت سکوت قانون و سردرگمی و معلوم نبودن مقرراتگذار ذیصلاح در این بخش، هنوز «رجیسترارهای» رقیب یکدیگر در بازار ثبت‌نام دامنه، در کشور نتوانسته‌اند پا بگیرند.

پس، از آنجایی که رجیسترارها، از سویی، مسئول بررسی و پیگیری دعاوی نام دامنه‌ها نیز هستند و از سوی دیگر، طرف قرارداد رگولاتوری قانونی بخش هم می‌باشند، لذا در نبود آنها، کار روزافزون حل و فصل دعاوی نام دامنه‌های اینترنتی، باری هر روز سنگین‌تر، بر دوش دادگستری می‌شود. خلاصه اینکه:

کلید حل این معضل، رفع خلأ قانون و تعریف و تصویب قوانین و مقررات لازم برای بخش مذکور است.

۱. مجموعه مصوبات کمیسیون تنظیم مقررات و ارتباطات، جلد اول، نشر عترت نو، ۱۳۸۹.

جمع‌بندی و پیشنهادات

- از آغاز سده بیست‌ویکم تاکنون، نام دامنه، دیگر یک نشانی اینترنتی صرف به شمار نمی‌آید، بلکه معنا و اهمیتی مشابه نمانام الکترونیکی^۱ پیدا کرده است.

- لذا بخشی از حقوق، مقررات و قوانین نام دامنه با حقوق، مقررات و قوانین مربوط به مالکیت نمانام و مالکیت معنوی، گره خورده است، اما به لحاظ ویژگی‌های اینترنت، فرقی‌های حقوقی - قضایی عمده‌ای نیز دارد که مستقلاً پرداختن به آن را ضروری ساخته است.

- هنوز مجموعه‌ای تحت عنوان حقوق، قوانین، مقررات و آیین‌نامه‌های نام دامنه‌های اینترنتی در جمهوری اسلامی ایران، تدوین و تصویب نشده است و درست به همین علت، هیچ نهادی در کشور هنوز دارای ابزارهای لازم برای مقرراتگذاری بازار خدمات ثبت دامنه‌های عمومی و دامنه سطح بالای کدکشوری^۲، در همه سطوح ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی نیست.

- بدون شک، تبیین حقوق نام دامنه، کاری بسیار ریشه‌ای‌تر و گسترده‌تر از مقرراتگذاری بازار خدمات نام دامنه‌های اینترنتی است؛ به طوری که بدون آن، سیاستگذاری و مقرراتگذاری برای تنظیم بازار نام دامنه، با مشکلی جدی روبرو است.

- در مورد ارجاع وظیفه پایش منابع شماره‌گذاری اینترنت و مقرراتگذاری در بازار خدمات ثبت نام دامنه‌های اینترنتی به کمیسیون تنظیم مقررات ارتباطات، هیچ مطلبی در قانون وظایف و اختیارات وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، ذکر نشده است.

- به نظر می‌رسد که مسائل مربوط به مدیریت منابع شماره‌گذاری و نامگذاری دامنه‌های اینترنتی، گرچه در حوزه اینترنت و ارتباطات الکترونیکی نوین مطرح می‌شوند، اما به لحاظ محدود نبودن این منابع، بیرون از حوزه حاکمیتی و فراتر از وظایف کمیسیون تنظیم مقررات ارتباطات هستند؛ در ضمن:

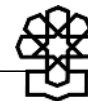
- کمیسیون تنظیم مقررات ارتباطات هیچ پیشینه، تجربه و تبحری در این زمینه ندارد،

- منابع اینترنتی مربوط به نام دامنه، نه کمیاب هستند و نه صرفاً ملی،

به همین علت، به کمیسیون تنظیم مقررات ارتباطات توصیه می‌شود، صرفاً در موارد زیر اقدام کند:

- در صورت ایجاد «ایکسترانت»^۳ و «اینترانتی بسته»^۴ و مجزا از اینترنت جهانی^۵ توسط دولت، کمیسیون تنظیم مقررات ارتباطات کوشش کند حقوق نام دامنه‌های آن «ایکسترانت» و «اینترانتی مجزا از اینترنت جهانی» را به کمک مراجع صلاحیتدار، تشریح و تبیین کند،

1. E-brand
 2. Country Code Top Level Domain
 3. Extranet
 4. Closed Intranet
 5. The Net

- مقررات نام دامنه به عنوان بخشی از حقوق تجارت الکترونیکی و حقوق شبکه‌وندی کاربران، در مورد همان «ایکسترانت» و «اینترانت بسته و مجزا از اینترنت جهانی» را تدوین و تصویب نماید،

- آیین‌نامه صدور پروانه کسب‌وکار و مجوز فعالیت برای کارگزاران ثبت دامنه مربوط به آن «ایکسترانت» یا «اینترانت مجزا از اینترنت جهانی» را به منظور برداشتن بار روزافزون طرح دعاوی نام دامنه از دوش شورای حل اختلاف جرائم رایانه‌ای و اینترنتی دادگستری^۱ تهیه و تدوین کند،

- در حالتی که موضوع شکایت، مربوط به دامنه‌هایی دارای پسوند .IR هستند، قواعد و آیین‌نامه‌های حل‌وفصل داخلی و درون‌کشوری دعاوی مربوط به نام دامنه که اکنون در شورای حل اختلاف جرائم رایانه‌ای و اینترنتی دادگستری تهران اجرا می‌شوند، چه در این نهاد یا نهاد دیگری به اجرا درآیند، سعی شود با سازوکارهای بین‌المللی قابل قیاس و سازگار باشند،

- وظیفه مقرراتگذاری بازار خدمات ثبت‌نام دامنه‌های اینترنتی، قانوناً برعهده کمیسیونی در رابطه نزدیک با مجری آن نهاد شود،

- بدین منظور، لایحه یا طرح قانونی مربوط، با همکاری وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و ذینفعان بازار ثبت دامنه تهیه شود،

- توجه شورای رقابت و مرکز ملی رقابت برای نظارت بر این بازار که فعلاً به صورت انحصاری و دور از دید شورای رقابت اداره می‌شود، جلب شود و نظیر بسیاری از کشورها با ایجاد مراکز خصوصی ثبت و واگذاری دامنه جدید البته با تعداد محدود اقدام شود،

- چنان‌که یکی از طرفین طرح دعاوی مربوط به دامنه سطح بالای کد ایران: .IR، یا دامنه‌های سطح بالای کد کشورهای دیگر، ایرانی و طرف دیگر، خارجی باشد، چون دیگر یک مرجع ملی (مثل شورای حل اختلاف جرائم رایانه‌ای و اینترنتی دادگستری) نمی‌تواند به حل‌وفصل دعاوی بین‌المللی بپردازد، لذا قانونگذار باید مرجع رسیدگی معتبری را رسماً تعیین، تصویب و ابلاغ کند. در این مورد هنوز اقدام مؤثری در کشور انجام نشده است. لذا در این زمینه همکاری همه ذینفعان ضروری است،

- همکاری کمیسیون تنظیم مقررات ارتباطات با بنیاد دانش در مورد تنظیم مقررات صدور پروانه فعالیت برای شرکت‌های زیر نیز ضروری است:

- برای «رجیسترارها»،

- برای «بازفروشان»، خُرده‌فروشان یا «ریسلرها»،^۲ یعنی شرکت‌هایی که حلقه نهایی زنجیره ارزش بازار نام دامنه هستند،

۱. دادگستری مدعی است که حل اختلاف بر سر مالکیت دامنه‌های اینترنتی از جمله اموری می‌باشد که بسیار با آن روبرو است رجوع شود به: <http://hohog.blogfa.com/post-144.aspx>

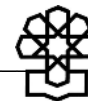
- در پایان، متذکر می‌شود: یکی از پروژه‌های پیشین این دفتر، با عنوان «ای-ایمپرسوم»^۱ (شناسنامه الکترونیکی وبگاه) شماره مسلسل ۹۹۸۵ مورخ ۱۳۸۸/۹/۱۱- نیز در رابطه با حقوق کاربران اینترنت و صاحبان نام دامنه‌های اینترنتی، است [۱۷] و در صورت قانون‌نویسی یا مقرراتگذاری در زمینه نام دامنه، قابل استفاده است.

منابع و مآخذ

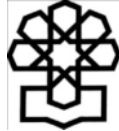
۱. اساسنامه سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی، ماده (۹)، بند «ب»، منتشره در مجموعه مصوبات کمیسیون تنظیم مقررات و ارتباطات، جلد اول، ۱۳۸۹.
۲. مقدمه رئیس سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی در کتاب جدول تخصیص‌های فرکانسی، ویرایش چهارم، ۱۳۸۹.
۳. متن قانون جرائم رایانه‌ای.
۴. قانون شناسنامه محتواها و وبگاه‌ها در آلمان و کشورهای اتحادیه اروپا به کمک «ایمپرسوم»، مرکز پژوهش‌های مجلس، شماره مسلسل ۹۹۸۵، مورخ ۱۳۸۸/۹/۱۱.
۵. قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون تأسیس سازمان جهانی مالکیت معنوی، مصوب ۱۳۸۰/۷/۲۵.
۶. اصلاح تصویبنامه موضوع تعیین نماینده دولت جمهوری اسلامی ایران در سازمان جهانی مالکیت معنوی : www.hvm.ir/lawdetailnews.asp?id=37978 :
7. <http://www.icann.org/en/transfers/foa-auth-12jul04.htm>
8. <http://www.legalcentre.co.uk/ecommerce/guide/domain-name-rights>
9. http://en.wikipedia.org/wiki/Domain_names

۱. توضیح اینکه «ایمپرسوم»، واژه‌ای در اصل آلمانی است که از «کهکشان گوتنبرگ» یعنی از عصر رونق کتاب و کتابت، عصری که از پانصد سال پیش تاکنون معتبر است، نشئت گرفته است. ایمپرسوم (بدون صفت «الکترونیکی») شناسنامه تفصیلی کتاب‌های چاپی - کاغذی است که اقلام این شناسنامه تفصیلی شامل فهرست اطلاعاتی است؛ چون: نام مؤلف، مؤسسه انتشاراتی، نام مترجم، حروفچین و نام‌های اعضای هیئت تحریریه (برای ادوارنامه‌ها)، نام چاپخانه، شیوه انتشار، سال انتشار، محل انتشار، شمارگان، نوبت چاپ، نوع جلد و صحافی، مالک یا مالکان معنوی اثر، نوع کاغذ به‌کار رفته در کتاب یا نشریه ادواری، کارخانه تولیدکننده آن کاغذ، نام طراح روی جلد، جنس شیرازه، نوع خط، مجوز استفاده از تصاویر، عکس‌ها و نمودارها، شابک یا شاپا، نشانی‌های اینترنتی مؤلف، ناشر و چاپخانه، کتابفروشی‌های توزیع‌کننده کتاب یا نشریه ادواری.

واژه «ای-ایمپرسوم»، به معنای شناسنامه الکترونیکی وبگاه‌ها، اصطلاحی جهانی شده است و طبق قانون اتحادیه اروپا، تقریباً هر وبگاهی باید اقلام مرتبط با چنین شناسنامه تفصیلی‌ای را دارا باشد، اعم از اینکه سرویسی را مجانی و یا در ازای پول ارائه کند. وبگاه‌هایی که از داشتن ای-ایمپرسوم مستثنا شده‌اند عبارتند از: آنهایی که فاقد دسترسی عمومی هستند، وبگاه‌هایی که دارای دسترسی عمومی هستند اما تنها از طریق گذر واژه قابل دسترسی هستند، وبگاه‌هایی که کاملاً شخصی هستند و مطالبشان حاکی از حریم خصوصی صاحب آن است. ایمپرسوم علاوه بر اقلام مرتبط فوق باید طوری طراحی شود که نام و نشانی شخصیت حقوقی مسئول وبگاه، شعبه‌های اصلی و فرعی شرکت مربوط با ذکر نشانی، شماره ثبت آنها، میزان سرمایه کسب‌وکار مربوط، نام و نشانی مرکز تماس مردمی یا روابط عمومی الکترونیکی و نشانی صندوق پست الکترونیکی آن را در معرض دید کاربران بگذارد. نقش و کارکرد ای-ایمپرسوم این است که به مشتریان، مشترکان و کاربران و همچنین به مجریان قانون و حقوقدانان، وکلای مدافع و قضات، امکان می‌دهد تا در صورت نیاز بتوانند مسئول یا مسئولان وبگاه را شناسایی کنند.

10. tools.ietf.org/pdf/rfc920
11. tools.ietf.org/pdf/rfc897
12. tools.ietf.org/pdf/rfc921
13. http://www.kasbyar.com/index.php?option=com_docman&task=doc_details&gid=1601&Itemid=1875
14. <http://tools.ietf.org/rfc/rfc881.txt>
15. de.wikipedia.org/wiki/Domainnamensrecht
16. <http://de.wikipedia.org/w/index.php?title=Domainnamensrecht>
17. de.wikipedia.org/wiki/Domaingrabbing
18. de.wikipedia.org/wiki/Internetrecht
19. <http://www.wipo.int/amc/en/domains>
20. http://www.wipo.int/about-ip/en/studies/publications/domain_names.htm

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۱۰۸۷

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: وضعیت حقوقی نام دامنه‌های اینترنتی در ایران و جهان

نام دفتر: مطالعات ارتباطات و فناوری‌های نوین

تهیه و تدوین: عباس پورخصالیان

ناظر علمی: رضا باقری‌اصل

متقاضی: معاونت پژوهشی

ویراستار: حسین صدری‌نیا

واژه‌های کلیدی: —

تاریخ انتشار: ۱۳۹۰/۷/۲۰